

PRENSA
CATA

es saiaig

D'ALGAI DA

nº 37

Gener de 1.984

preu: 60 pts.

Sempre molts d'anys Déu vos do,
sebrats espessos i grossos
per menjar substància i trossos
i beure vi des millor.

Molta d'aigua i de saó
i blat i palla i rostoll
i pessetes sempre a roi,
lluny de pena i malalties,
i viviu cent anys i dies
verds i drets com un fonoll.

PER DONAR-VOS ELS "MOLTS D'ANYS", HEM MANLLEVAT D'EN PEP D'AUBENYA (PERE D'ALCANTARA PENYA, 1823-1906) AQUESTA GLOSA QUE VA PUBLICAR A "LA ROQUETA" PEL DESEMBRE DE 1886.

Editorial

Festes de Sant Honorat

Passades les festes de Nadal, Cap d'any i els Reis, els algaidins ens disposam a començar un altre any amb una festa més íntima i més nostra que qualsevol altra: la festa de Sant Honorat. És aquesta festivitat la que millor manifesta la nostra personalitat i el nostre caràcter; és el moment en què ens sentim més algaidins.

Gairebé totes les nostres festes tenen una arrel religiosa i estan lligades a unes cerimònies i uns rites. I és que les grans idees bàsiques -i la idea de poble n'és una d'elles- tenen un culte; això significa, també, que les festes són cultura. No és casualitat que aquestes dues paraules -culte i cultura- tinguin la mateixa arrel. Una manifestació d'aquesta cultura és la dansa que a cada poble, a cada civilització revesteix una forma peculiar i diversificada. En el nostre cas, la dansa l'encarnen els cossiers.

Però la festa és més. Acaba la dansa i dins cada un de nosaltres queda l'emoció, la vibració que ens ha produït i que cadascú manifesta segons la pròpia manera d'esser, lliurement i espontàniament. Perque la festa és llibertat i sense llibertat no hi ha festa. No hi ha res més depriment i embrutidor que una festa imposada.

La festa no és, només, la interrupció del treball i les tasques de cada dia; això seria un concepte de festa ben buit. I la festa està plena de significació, d'emoció; realment és un treball, però un treball més transcendent que el de cada dia, més educador, més ennoblidor: és un treball de l'esperit. És l'alegria compartida: hi predomina la idea d'igualtat entre tots quants conviuen fent festa. És la unió de la llibertat amb la solidaritat.

Facem festa. Visquem intensament les festes de Sant Honorat. I les hem de viure reafirmant la nostra consciència col·lectiva, convençuts que només així farà festa "un poble"; perque només hi ha poble quan, en la festa, es revela aquest punt de compenetració solidària i d'emoció unànim. L'esperit de poble és una unanimitat davant l'alegria i el dolor, davant les esperances i els desencisos, davant la festa.

CALAIX DE SASTRE

I.- LLIBERTAT D'EXPRESSIO

Possiblement hagueu sentit parlar del "cas Vinader" i a lo millor no li heu donat importància. Els fets són ben senzills: En Vinader és un periodista que va publicar uns reportatges parlant de les activitats de l'extrema dreta al País Basc. Després, uns comandos d'ETA varen assassinar una persona el nom de la qual sortia al reportatge. El periodista va ésser jutjat i condemnat per "imprudència irresponsable" i per "inductor". Ara el cas torna a estar d'actualitat perquè el Tribunal Suprem ha confirmat la sentència.

Amb el merescut respecte a la institució judicial, ens sembla una aberració aquesta sentència que ha causat escàndol arreu del món que viu les llibertats democràtiques. Els autors de l'atemptat no han estat detinguts i no s'ha provat que fos la informació d'En Vinader la que va desencadenar els fets. Per altra part, en cap moment s'ha discutit la veritat dels fets que explicava el reportatge. El periodista es va limitar a exercir la seva professió amb objectivitat. I és elemental que en un règim de llibertats ningú no pot ésser condemnat per dir la veritat.

Ara només queda la solució de l'indult per part del Govern. I modestament afegim la nostra veu a la d'aquells -molt nombrosos- que s'han dirigit als nostres governants amb una petició en aquest sentit.

II.- LODE

Bé n'han xerrat els diaris i la televisió durant les darreres setmanes, de la polèmica LODE (Llei Orgànica de Desenvolupament de l'Educació). Sense fer-ne anàlisis profundes, -per fer-ho hauria de menester un espai del qual no dispo-, sí que vull comentar un aspecte de la controvèrsia que la famosa LODE ha provocat.

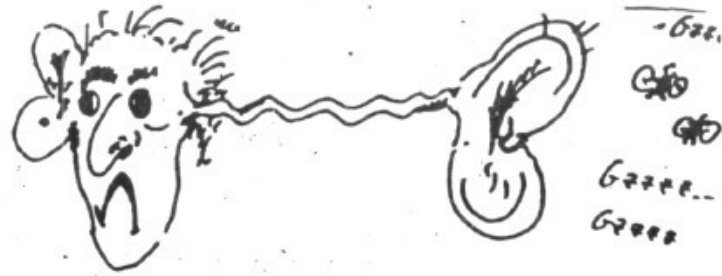
Els arguments més utilitzats pels seus detractors són, entre d'altres: que és un atemptat contra la llibertat d'ensenyament i que suposarà una politització de l'educació. "No politicéis las escuelas", diuen. "Esta ley es una afrenta contra la libertad de enseñanza", afegeixen.

I aquests que amb tanta facilitat, i amb tanta demagògia, s'omplen la boca amb les màgiques paraules de llibertat i apolitització, són els mateixos que deixen sense feina una mestra perquè es nega a repartir a les seves alumnes propaganda contra l'avortament. Els mateixos que decideixen celebrar "el día de la libertad de enseñanza" i obliguen els professors a criticar la LODE. Els mateixos que no tenen cap remordiment de treure els seus fills i/o alumnes al carrer per demanar la perpetuació dels seus injusts privilegis a través d'incontrolades subvencions. Són, en definitiva, els enemics de l'escola pluralista, de l'escola crítica, de l'escola oberta, els enemics de l'escola basada en els arguments i la discussió i no en la imposició i els dogmes. Són, en definitiva, els enemics de la vertadera llibertat, la llibertat de pensament.

III.- POEMET

TRANC! alguns volen posar en marxa les màquines
per urbanitzar ES TRENC
TRINC! els especuladors de sempre ho celebraran
amb xampany del bo
TRONC! uns altres volen donar
als trencadors d'ES TRENC
TRUNC! va dir un
mentres jugava a cartes
i xupava un caramel de menta.

m'han dit que diuen

Si teniu son, procurau anar a dormir a ca-vostra, que llavors no guanyam per "sustos". Un veïnat de Sa Placeta mos contava que es dilluns de festes de Nadal, devers les 6 des dematí, sentiren un renouar més gros des que havien sentit tota sa nit i va ser s'alarma des cafè que s'havia desparat. Veïnats, propietaris, Guàrdia Civil, en Bernat Falconer,... una gentada; esbucaren una porta, sa Guàrdia Civil amb ses armes preparades,.. i resultà que un client havia quedat adormit a un racó i quan va acabar sa "son" s'aixecà per anar-se'n i armà tot aquell merder. Una persona que va per l'església qualque dia feiner va dir que, si no la despertaven, molts de dies n'hi quedaria qualcuna a dins l'església. Menos mal que n'Agustí o En Toni se'n cuiden de fer una passadeta.

Ara que hem parlat de l'església, direm que es comentaris que sentírem quan acabaren ses maitines eren molt però molt favorables: un alabava sa decoració (i un cossier deia: Com hi ha d'haver coloms per ses capelles, si són tots abaix?), s'altre sa pregària dels al.lots, un altre sa Sibil.la (que, per cert, enguany havia deixat s'espasa),... Però lo que va "xocar" a qualcú va esser una part de sa pregària dels al.lots, sobretot quan parlaven de ses escoles i ses relacions amb sos mestres. Si no ho recordau i teniu qualque paper d'aquells, tornau-ho llegir que val la pena.

Sa recollida de fems ja fa un any que funciona i sa gent n'està molt satisfeta. Un comentava que se veu que es nostro Ajuntament no té problemes de duros, perque encara no ha presentat cap rebut per cobrar-ho, i és de suposar que els femeters cobren cada mes. I, segons diuen, encara no han fet es padró per posar-ho al cobrament. Lo dit, hi ha doblers...

Però no tothom diu lo mateix. Un cossier es queixava fort, es vespre de ses Maitines, quan va sentir a un "consejal" de s'oposició que deia que no hi havia doblers pels cossiers, ni pipers, ni per quasi ningú. Aquest li va demanar si els regidors i es batle havien cobrat cada mes, o també s'havien acabat per això.

Dins es caçadors hi torna haver comentaris poc favorables a sa Directiva o a uns directius. I lo més fotut és que era un directiu (o ex-, que a lo millor ja ha dimitit) qui feia aquests comentaris. Noltros no volem entrar ni sortir, però vos contarem lo que sentírem dins un bar: sembla que es reclamistes o "perdiuers" ara es dediquen a "repoblar" pes seu compte: a un li va fogir de sa gàbia, un altre la va amollar per fer cantar sa de sa gàbia i ja no l'agafà, i dos que anaren a penjar amollaren ses dues que duien. Llavors direu des reclamistes...

Es un fet que ES SAIG es llegeix i sa gent comenta bastant es seu contingut; un des comentaris que hem sentit es referia a que aquest Sord parla només d'uns fets i d'unes entitats o grups, deixant de banda a molta altra gent. Es així, però ses nostres filtracions no arriben per tot allà on voldríem. Sa nostra Redacció (això sona molt bé) està oberta a tota classe de notícies i comentaris; ara bé, unes notícies poden ser tema d'aquesta secció, però n'hi ha d'altres que no són publicables aquí, o bé perque són massa sèries per parlar-ne amb conya, o bé perque poden "ferir" qualcú. Vaja, que no deim tot lo que sabem.

Una de ses coses a que ha contribuït ES SAIG ha estat a sa "normalització" de sa nostra llengua: ivos heu fixat que ara sa gent troba "normal" escriure els avisos, cartes, notes, ... en català? Un comentava que ja comença a xocar més veure un escrit en castellà que si el veuen en català, i això fa 7 o 8 anys era ben al contrari.

S'altre dia sentírem que a una taula d'un cafè parlaven de ses festes de Sant Jaume. Un va comentar que això era lo que tocava, que preparassin ses festes amb temps, que així no hi ha improvisacions ni corregudes...

Però va ser gros es xasco que se'n va dur quan va sentir que parlaven de l'any passat: resulta que es comptes no estan aclarits ni molt manco i que queden bastantes factures en l'aire. Una d'elles és sa subvenció de s'Ajuntament, que per pagar vol aclarir un parell de punts (i comes) i no sé si arribaran a aclarir-ho. Una cosa deien, en aquella taula, que està clara: es mil duros que depositaren es corredors (des "Poc a Poc") els donen per ben perduts.

N'hi ha que troben raro que aquest Sord no parli de sopars, darrerament. Es un poc una vaga de protesta: és ben hora que es nostro administrador, En Llorenç, doni exemple i amb s'excusa de reunir tots els col.laboradors mos convidi a un pa amb oli (o a una porcelleta). Es curiós que tant com parlam aquí de sopars i en tres anys només haquem sopat dues vegades plegats...

Un Sord

TROBALLA ARQUEOLÒGICA A CURA

L'historiador Miquel Barceló informa a la revista "L'Avenç" d'uns descobriments que s'han fet al Puig de Cura degut a l'incendi que s'hi va produir el passat estiu. Els restes s'han trobat a la cara nord de la muntanya i formen part d'una fortalesa que devia tenir com a nucli central la part que actualment ocupa el monestir.

Precisament al Puig de Cura s'hi han localitzat cinc fonts fetes pels moros per a la captació d'aigües; aquesta abundància de fonts s'explicaria per la necessitat d'assegurar la provisió d'aigua d'aquesta fortalesa que devia ser el refugi de tots els pagesos que aleshores vivien pels voltants de Cura.

Aquesta és la primera impressió de les ruïnes que s'han trobat. Ens movem encara en el camp de les hipòtesis i només estudis posteriors confirmaran aquestes suposicions. De moment, aquí està el descobriment.

ACTIVITATS DE "LA CAIXA"

L'Obra Social de "La Caixa" presenta una sèrie d'actes coincidint amb les festes de Sant Honorat. Són els següents:

Dia 13 a les 17'30 al Teatre hi haurà la projecció de la pel.lícula "El Brontosaure".

El dissabte dia 14, també al Teatre, a les 17'30 el Grup CUCORBA escenificarà la rondalla "En Toni Migdimoni".

El diumenge dia 15, a les 16'30, passacarrers i festa damunt Plaça a càrrec del Grup TRIP-TRUP.

Després, a les 20'30, tendrem l'actuació del Grup SIS SOM.

I finalment, el mateix diumenge a les 22 hores, l'actuació serà del Grup MÚSICA NOSTRA.

JOLCAR

TALMENT UN NOVELL ABEL
ENS PARLÀS EN AQUEST NADAL

No anaven gens errats els qui varen escriure de mi, els qui contaren els treballs i els dies d'aquell jove que pasturava les primeres ovelles en aquesta terra. Aquells homes teixiren la rondalla per als seus fills perquè cap d'ells aixecàs la destal contra ningú de ca seva, contra qualsevol home com ell. No, no hi anaven gens errats, saberen destriar que, al cor de l'home, es decideix el viure o el matar, la pau o la dominació, l'enteniment o la violència, el benestar o la guerra, el ser home o el convertir-te en bèstia, el ser germà o el fer-te un monstre. Deixau-me dir, ja, el meu nom i el del meu germà: mentre a ell li dèiem Caïn, a mi em posaren el nom hermós d'Abel.

La desgràcia fou que el meu germà, sí, el meu germà Caïn, no va entendre mai que el ser diferents, que el treballar de distinta manera, que el ser d'una part o una altra... no ens havia d'abocar a cap enfrontament, a cap manipulació, a cap victòria damunt un altre, a cap guany a costa de ningú. Ell no podia entendre que estàvem cridats a escoltar-nos i a conèixer-nos, a sebre i respectar la fessomia pròpia de cadascú, a l'alegria i l'admiració pel viure dels altres.

Ell no ho podia entendre perquè el corc de l'enveja i del poder guanyà el seu cor i el va roegar arrabassant-li el poc amor que encara tenia i sols l'odi vetlava la maleïda oportunitat, que sempre arriba, per eliminar-me, per destruir-me.

I ell, el germà, matà el germà.

I ell, l'home, assassinà l'home.

I ell, ell mateix, deixà de ser germà, deixà de ser home.

I ell, ell mateix, no va reconèixer la veu entristida del Bon Déu: "On és, home, el teu germà?"

Si voltros, amics, cercau en aquest Nadal on som, tal volta no vos sigui massa fàcil trobar-me. Més bé, per desgràcia de tots, vos topareu amb nous i més poderosos Caïns.

Encara que sé que és una petita paraula -com el senzill llumeneret de les Rondalles del vostre Poble-, escoltau el meu desig per a tots:

---Que cresqui en el vostre cor l'ànima d'Abel.

Destapau el Caïn que s'amaga rera l'enveja, la ràbia, el guany, el tenir més i més.

Lluitau per un enteniment total, per una justícia a balquena, per un compar-tir solidari, per una pau amb tothom, per un poder viure tots.

Que el Nadal de cada home sigui viure com a germà, com a home profundament humà.

Si neixem, deixau-nos viure.

Si ens deixau néixer, volem viure.

a ses magestats melcion gaspar i baltasar

Estimats Reis d'Orient: som un al.lot gran, però, així i tot, em fa moltes ganes escriure-vos una carta; sé que la llegireu i em comprendreu. Gràcies per endavant. També sé que vos demanaré coses delicades i difícils, però crec que són necessàries i sé que fareu tot el que sigui possible per aconseguir-les.

Visc a un poble del Pla de Mallorca que, com tots, té coses bones i coses dolentes. Jo m'hi trob molt bé perquè és agradable, encara que qualche vegada ens facem la punyeta els uns amb els altres.

Vos podria demanar moltes coses que em fan il.lusió per millorar-lo, però sols vos ne demanaré un grapat. No sé si tots els seus habitants hi estaran d'acord, és difícil, i per això començaré per demanar-vos més conscienciació i més ganes de fer poble per a tots i no tanta critiquera i tantes ganes de lluitar per uns interessos personals. També vos deman que les iniciatives que es tenen per millorar el poble es puguin dur endavant i no trobin sempre entrebancs; per exemple, la Cooperativa Alpira, creada per fer prosperar el sector pagès, l'OCB que lluita perquè la cultura arribi a tots, l'Esplai que fa feina amb els nostres al.lots, el local dels vells que sorgí perquè els nostres padrins tenguessin un lloc a on anar, el futbol, etc... Com veis, tenim moltes coses, que s'han aconseguit gràcies a la lluita i l'esforç de molta de gent, però moltes de vegades en lloc de trobar ajuda troben problemes, negatives,...

Perquè viure al nostre poble sigui de cada vegada més agradable és necessari que se crein moltes altres coses, per exemple, un local de consulta dels metges i del practicant, ja és ben hora que tenguem una assistència sanitària així com toca; una millor vigilància del tràfic i dels aparcaments, és una vergonya, la gent aparca allà on vol. Som un poble pagès, però aviat no ho semblarà si l'Ajuntament no vigila més les construccions, prest en lloc de terra hi haurà casetes per tot, i això passarà no sols al meu poble sinó a tota l'Illa.

Dèiem que tenim coses bones i dolentes; jo vos voldria demanar que moltes d'aquestes coses dolentes, si podeu, intenteu arreglar-les: els impostos, que són abusius; la contaminació de la fàbrica que ens han entimat i que ens deien que crearia molts de llocs de feina i encara és l'hora, sols han creat fum i pudor; unes escoles millors on els nostres fills no hagin d'haver d'anar a repàs; una burocràcia més agilitzada; un batle que visqui a Algaida i vagi més per l'Ajuntament i que conegui més la realitat del poble, un batle que no estigui avergonyit que els seus fills siguin algaidins; un Ajuntament que sigui imparcial i que lluiti pel bé del poble.

Tot això vos ho deman pel meu poble, però arreu del món hi ha moltes de coses que van malament i que també em preocupen ben molt. Sempre he estat en contra que els nins demanin juguetes bèl.liques; no obstant això, vos demanaré una arma per destruir totes les armes nuclears que hi ha al món i un do que faci que els homes no en puguin construir més, que tots els milions i milions que es gasten amb això serveixin per llevar la fam i la misèria. Que s'acabin totes les guerres, totes les dictadures, les opressions, l'egoisme, les tortures, el terrorisme... Sé que és una utopia, que són coses que sempre es demanen, que sempre se'n parla, però encara crec en vosaltres, sé que intentareu fer el que sigui possible per aconseguir-ho.

Com sempre, deixaré les sabates a la finestra amb faves pels vostres camells.
Melcion, Gaspar i Baltasar, rebeu una forta besada d'un al.lot gran.

Un al.lot gran

HOMENATGE A MIRÓ

cada poble

llaura el seu futur

El dia de Nadal perdiem un gran artista i una gran persona: En Joan Miró. En Miró representa una lúcida i emocionada recerca de la identitat del nostre poble, un art i una vida sempre al servei del seu propi poble i, ahora, de la humanitat sencera. La seva contribució al retrobament del nostre país amb una fidelitat inesgotable i obstinada el fan per a tots nosaltres un model i un símbol.

jaume falconer

Miró

nadal 1983 estrelles

Seny Miró nin

MERDA

estrelles

Jau poesia

sol

lluna

Creativitat Mediterrànea

Mallorca Miró

formes i colors universal.

Dedicació. Passió. Esforç. llum lluitador. esperança

aigües Blau - Vermells - Groc - Negre - Verd - Blanc

llibertat.

treballador SIGNO

Cobra zoyesa

PERSONATGES

oli - dibuix - AQUAREL·LA - DIBUIXAL PASTEL - COLLAGE - XILOGRAFIA - AIGUAFORT

ESCULTOR PINTOR...

endavant!!!

SIGNES

GRÀCIES MESTRE JOAN

Les rotes.

- Durant el primer trimestre hem estudiat a l'àrea de C. Socials una sèrie d'aspectes referits a la vivenda en el s. XIX; i d'una manera especial als que fan referència a "La possessió", "El lloc", "La Rota" i "Les Porades".
- Veuem aquí unes orientats que pertanyen a "La Rota" i un dibuix d'una de les possessions estudiades: "Albenya".

SA ROTA

- Les barraques o rotes fetes de pedres i fang són molt freqüents a l'illa de Mallorca.
- Les rotes són d'una sola vertent i de construcció unióra.
- Les parets se feien de pedres i després damunt les parets se posaven uns rajons que se cubrien de fang arillos. La rote moltes vegades se compartia amb nous animals de càrrega i era mitat estable i mitat habitació.
- Per la part de Sencelles i Santanyí es en abunden més les rotes si bé algunes són més modernitzades.
- En la joguina no hi faltava la petita xemeneia, un lloc per guardar es pa resguardat de les rates i alimanyes, un puetó per la ferra d'aigua, algunes estenteries de pedra plana i llarga i molt petites cotes més. Junt a les rotes hi sol estar, a vegades, un porxo que cubria les inclemències des temps. Poques vegades junt a la rote es de veure un forn de coure pa.
- Algunes rotes se mantenen com a caseta de pagesos; però de totes maneres les rotes estan amenaçades de desaparició.

! Fem un esforç per conservarles!

Departament de C. Socials

CLASTRA DE LA
POSSESSIO D'ALBENYA

GLOSES.

RESPOSTA A EN JAUME TOLEDO

En Jaume Toledo un dia
un bon programa mos fe,
el vaig analitzar bé
pel gran valor que tenia;
a lo que se referia
era a impulsar sa cançó,
deia que aquest gran factor
era de molta valia.

I això es pot justificar,
tothom ho té en memori',
Algaida tengué gran glori'
en vida d'En Capellà.
Tota Mallorca parlà
d'aquell expert glosador,
se deia que era es millor
que se podia trobar.

En Pedro també sembrà
dins Mallorca sa cultura,
com la fina rosa pura
sa seva olor va escampar,
dins sa gent va despertar
amb ses molt guapes comedis,
se guanyà tots els aprecis
i sa gent el va admirar.

Tota Mallorca parlà
d'aquests experts algaidins,
cultivant dignes camins
amb comedis i glosats.
Quan ells dos varen callar,
Algaida guardà silenci,
pareix una penitenci'
que Déu la va castigar.

També un molt destacat
a dins Algaida existí,
amb comedis se lluí
un tal Tomeu Montserrat.
Un temps va esser comentat
es bon cap que va tenir,
sa comedi' d'En Durí
va esser un èxit consumat.

Moltes comedis va fer
i sonets interessants,
va esser homo relevant
treballant de sabater;
va fer tot lo que pogué
pel noble poble algaidí;
sa veritat podem dir:
que no en té nom cap carrer.

Un tal Mulet hi hagué
que impulsà es progrés,
ses escoles i bastant més
dins Algaida lluigué
i quan es Moviment vengué
es camí se li tancà
i sa marxa s'aturà,
tothom ho recorda bé.

Què és que podem esperar
de tota direcció
si a omplir-se es sarró
a aquest fi tothom va?
Un esperit de lluitar
en bé de sa població
no trobarem cap senyor
que es vulgui sacrificar.

Per lo tant, Jaume Toledo,
seguim es nostro camí
i mirem de dur a bon fi
inclinats a nostro credo.
Sa gent segueix un esberro
difícil de calcular,
tothom te sol desitjar
d'assistir an es teu enterro.

Climent Garau i Salvà

21-11-1.983

EL MÓN D'AVUI EN DIA

No som cap Costa i Llobera
ni cap Llorenç Capellà;
s'afició an es glosar
és cosa que em ve d'enrera;
som glosador de tercera,
més envant no sé passar.

Intentaré explicar
així com jo veig el món:
ses coses són així com són,
no mos hem d'equivocar,
perque un tros de bacallà
mai ha estat un tros de llom.

Aquest món és un traster,
potser que un dia rebent
perque hi ha molta de gent
lo necessari no té:
per uns pocs poder estar bé
uns molts estan malament.

Es dobbers avui en dia
estan mal compartits,
n'hi ha que són massa rics
i altres no duen camia
i qualcun que molt tenia
ara passa moments trists.

Això ho és mal d'arreglar,
tot el món va a lo seu,
casi ningú creu en Déu,
no mos importa es robar
ni mos aturam a pensar
això no ho puc tocar, no és meu.

Si s'enveja negra fos
tothom 'niria mascarar;
només miram es veïnat,
no mos importa endeutar-mos:
cotxe, pis, xalet hermós
no fa res si no està pagat.

En sa política també
no mos importa es fer mal,
no se mira s'ideal
sinó lo que mos convé
i del món feim un merder
més gros que una catedral.

Hi ha huelgues cada dia
i qualque manifestació,
tots mos pensam anar millor
o al manco duim sa mania
i no veim que s'aproxima,
potser, una gran explosió.

S'esquerra vol sa raó,
sa dreta té es capital
i d'aquí arranca es mal
i se perd sa compassió:
ja tenim aquí es senyor
que vol donar prim es jornal.

Això no ho és sa doctrina
que el Bon Jesús mos deixà:
estima an es teu germà,
no vagis amb traïdoria
que és molt curta sa vida
per haver-la d'embrutar.

Ni amb s'esquerra ni amb sa dreta
per res és bo aquest sarau,
hem de tenir sa festa amb pau
i no hem de donar papereta
ni mos hem de fer sa punyeta
que de mal només surt mal.

Respecta an es proïsme,
Jesucrist mos ho digué
i a noltros mos toca fer
afluixar tot aquest ritme
i llevar-mos s'egoisme
per poder viure tots bé.

"Un Glosador Aficionat"

Pina

COMENTARI: Hem arribat a fi d'any i estam a punt de començar-ne un altre; és el moment adequat per fer balanç o recompte de les coses que s'han fet a Pina durant l'any que acabam, i per fer un esquema o planificació de les que es pensen fer l'any 1.984.

Amb aquest comentari no es pretén atacar ningú: lo que volem fer -si ho aconseguim- és una crítica constructiva i intentar corregir, si és possible, les equivocacions que hem comès o s'han comès i entre tots els pineros junts fer lo millor per Pina.

-Segons el nostre punt de vista, la primera cosa que no s'ha fet durant 1983 per part del concejal que és el delegat responsable de l'actual Ajuntament a Pina és informar. Creim que la primera obligació que té una persona que és la responsable de qualsevol grup o associació és la d'informar de lo que es fa a les persones que formen part d'aquest grup o comunitat, en aquest cas els pineros. Pot esser que la falta de pràctica que pugui tenir el regidor responsable de Pina en desplegar aquesta tasca enfront d'un grup hagi estat el motiu de no haver informat; és per això que volem cridar la seva atenció i la de tots els pineros damunt aquest punt, perque el proper any "si" se'ns informi: de lo que es pensa fer, de lo que hi ha planificat i de lo que es va fent a Pina. La manca d'informació és majorment la causa de que es tergiversin les coses i de que hi hagi rumors falsos de lo que es fa. En canvi, la informació és una manera per aclarir les coses i al mateix temps poder rebre suggerències sobre les coses que el poble considera més necessàries i la manera de fer-les. Són els pineros tots els qui han d'exigir que se'ns informi, per poder donar la nostra opinió.

-La il.luminació nadalenca a sa plaça es pot dir que ha millorat respecte als darrers anys, emperò la il.luminació dels carrers en lloc d'anar a més va a menys; no sabem per quina causa serà, emperò, quan per tots els pobles dels voltants i també a Algaida posen més llums i més potents, a Pina anam al revés. Les bombilles dels carrers que eren de 100 W ara les han posades de 40 W; a més qualche dia n'hi ha bastantes que no s'encenen.

-Els jardins de sa font estan un poc abandonats, al manco no estan tan ben cuidats com abans; és una llàstima que una vegada fet lo difícil, és a dir, les obres d'infraestructura i adecentament, ara no es conservi lo que hi ha fet.

-Es caminer per lo vist ara fa més feina per Algaida que per Pina; mos pareix molt bé que si per Pina ara hi ha poca feina vaja a fer-ne a Algaida, però, per favor! que Pina no quedi abandonat o sinó venim a estar tan malament com antes que no teniem caminer.

-Independència econòmica de Pina: on és ella? Pareix que una cosa tan important que s'havia aconseguit per Pina, com era que els pineros distribuïssin i administrassin el pressupost de Pina, -avui que es tendeix a les autonomies polítiques i econòmiques de les distintes regions i comunitats de l'Estat-, l'Ajuntament d'Algaida hagi fet marxa enrera i hagi tallat per lo sà la curta, petita, tímida i costosament lograda autonomia econòmica de Pina.

-I ara enumerarem tres punts damunt els quals se n'ha xerrat molt, emperò ara no se'n diu res i mos interessaria sebre quina és la postura de l'Ajuntament d'Algaida:

Camp de futbol: quines gestions s'han fetes o se fan per comprar els terrenys; recordam que aquest era un dels punts del programa electoral de l'actual Ajuntament.

Asfaltat de camins: hi havia projectes d'asfaltar-ne tres, crec que ja s'havien fet els estudis pel Consell; quina és la situació actual?

Local pel poble: aquesta qüestió ja sabem que és espinosa i difícil, emperò de primera necessitat; els únics llocs públics són els carrers, sa plaça o sa font; seria ben necessari que es començassin a fer gestions per veure com es soluciona aquest problema.

Mos agradaria que el regidor responsable de Pina o el batle d'Algaida llegissin aquestes opinions, que crec que són les de la gran majoria de pineros, i mos explicassin a tots els pineros les raons i motius que han tengut per llevar-nos l'autonomia econòmica, així com que ens donassin contestes o explicacions als punts exposats en aquesta plana. ¿Com podem col.laborar si no estam informats ni se'ns demana opinió?

NOTICIES: Enguany pareix esser que no vendran a Pina a cobrar l'impost de circulació de vehicles un dia concret com els altres anys. Sí, el dia que pagaven les contribucions se podia pagar, però no es va avisar abans ni quan pagaven i per això molts ni s'enteraren. Convendria que el regidor fes una gestió perque venguessin un diumenge a cobrar. N'hem sentit qualcun que diu que si no vénen no pagarà i creim que l'Ajuntament no està per aquestes.

Dia 7 de desembre moria als 77 anys En Bartomeu Servera Martorell. En pau descansi.

El vespre de Nadal a la sortida de maitines, que per cert foren molt guapes i molt concòrregudes, hi hagué xocolatada i coques bambes damunt sa plaça per tothom. Aquí encara hi comparagué més gent que a maitines, el xocolata va sortir molt bo i s'improvisà ball de bot, jotes i boleros voltant el fogueró que hi havia.

El pròxim mes de gener se disputarà un torneig de truc; tots els interessats es poden apuntar an es cafè de Can Sastre.

Desitjam a tots els pineros unes bones festes i un bon i feliç any 1984. Molts d'anys!

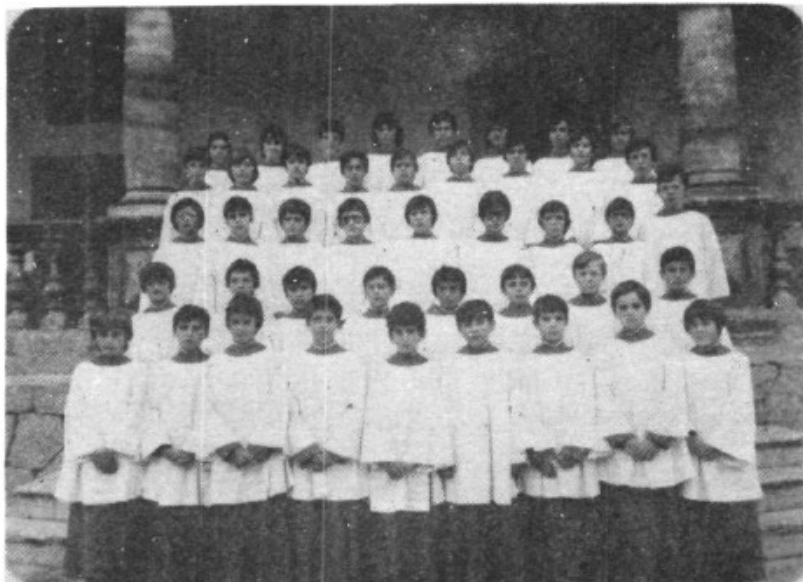
Xesc Oliver

noticiari de l'O.C.B.

Les activitats que aquest mes organitza l'Obra Cultural d'Algaida es concentren a les Festes de Sant Honorat. La primera és el divendres dia 13 a les 8'30 del vespre amb el concert dels Blauets de Lluc a l'església parroquial. L'Obra Cultural ha fet un esforç considerable per aconseguir aquesta actuació que sens dubte és una de les més importants i de més categoria. Els Blauets són una institució dins el camp de la música coral a Ma-

llorca i estam segurs que seran un gran èxit artístic i de públic. Ens sentim de veres orgullosos d'haver atès aquesta actuació.

També dins la setmana de Sant Honorat, el dissabte dia 14 al local social es farà la presentació de la darrera novel·la de Miquel Angel Riera "Panorama amb dona". L'acte se celebrarà a les 9 del vespre.

Dia 15, per anar a torrar al fogueró, l'Obra Cultural obsequiarà els seus socis amb pa, botifarró i llangonissa.

Per dia 29 de Gener està programada una excursió a SES BASSES DE MORTITX, entre Lluc i Pollença.

També vos recordam que ha arribat el temps de renovar els carnets i confiam que seguirem comptant amb la vostra col.laboració. Les quotes d'enguany són les següents:

- al.lots (fins a 14 anys)... 300 pts. (sense ES SAIG)
- estudiants .....750 " (amb ES SAIG)
- normal ..... 1000 " (amb ES SAIG)

Juntament amb la renovació del carnet se vos obsequiarà amb el calendari de l'Obra Cultural que enguany està dedicat a la Mare de Déu de Lluc.

A tots, moltes gràcies i molts d'anys!

MOLÍ D'EN XINA: EXPOSICIO

Coincidint amb les Festes de Sant Honorat, al Molí d'En Xina hi haurà una exposició d'En Víctor Andreu i En Paco Iraola. L'exposició estarà oberta des del dia 14 fins a dia 20.

Com veis, els nostres padrins s'ho passaren bé la nit de Nadal.

SUBVENCIO DE LA COMUNITAT AUTONOMA

Per part de la Comunitat Autònoma s'ha concedit una subvenció a les diverses publicacions integrades dins l'Associació de Premsa Forana de Mallorca. Pel que fa a ES SAIG, l'ajuda és de 25.000 pessetes.

L'acte d'entrega es va celebrar el passat dijous dia 29. El President Cañellas va posar de relleu en el seu parlament la importància de les nostres publicacions insistint en la seva missió d'informar i conscienciar uns lectors i un públic que normalment és distint al que llegeix les publicacions diàries. Va reafirmar la seva promesa, feta ja a una trobada a Inca, de proporcionar-nos tota la informació que necessitem. La creació dins el Gabinet de Premsa d'un departament especialment encarregat de les relacions amb la Premsa Forana és una prova del compliment de la seva promesa.

Agraïm al President Cañellas la subvenció concedida com també tot el material informatiu que posa a la nostra disposició.

Salut

Iniciam aquesta secció que no és més que un petit espai dedicat a temes de salut; ara bé, sempre els temes estaran tractats en pla de divulgació i referits aspectes sanitaris que preocupen a molta gent.

Hi ha uns consells que no hem d'obli-

dar mai i que no repetirem cada vegada:

-no automedicar-se mai; que un medicament hagi anat bé a una persona no vol dir que no pugui perjudicar a una altra.

-acudir sempre al metge en notar els primers símptomes; una malaltia agafada a temps no planteja tants de perills com si se descuida.

SA GRIP

Es una malaltia transmissible, que afecta les vies respiratòries superiors; el virus gripal que la produeix és d'una gran contagiositat i difusió. Possiblement sigui la malaltia que més morts ha produït al llarg de la història (l'any 1.917-18 en moriren uns 20 milions de persones).

Es pot presentar en forma esporàdica, epidèmica (quan afecta a molta gent) i pandèmica (quan afecta a un continent).

La principal font d'infecció són els mateixos malalts, especialment en les formes benignes, que són les més freqüents.

En quant al mecanisme de transmissió, pot ser directe (xerrant, tossint o fent etxems, durant els tres primers dies de la malaltia) o indirecte (a través de la pols, però té poca importància).

Hi ha altres factors que hem de tenir en compte:

1) L'edat: afecta principalment als nins entre 5 i 9 anys, però l'edat més perillosa és quan el malalt té manco de 5 anys o més de 65.

2) L'època de l'any en què apareix amb més freqüència és al final de la tardor, a l'hivern i començament de la primavera.

3) El fet de conuiuure molta de gent és un factor important en l'expansió del grip; per això és més freqüent en col·legis i quarters de soldats.

4) Hi ha unes circumstàncies en què el perill és molt més alt i pot suposar un risc important, per lo qual és aconsellable que es vacunin:

-durant el darrer trimestre de l'embaraç.

-bronconeumopatia crònica.

-cardiòpates.

-insuficiència renal.

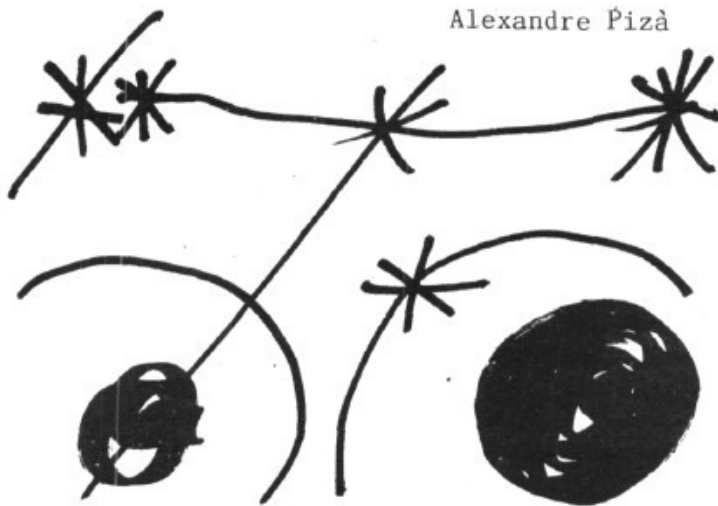
-malalties del metabolisme (per exemple, els diabètics).

-menors de 5 anys o majors de 65.

Diagnòstic: Els símptomes són bastant inespecífics: solen començar amb febre, mal de cap, "atupada" general, problemes catarrals en vies respiratòries. Sempre és convenient aficar-se al llit i avisar el metge.

Com que hem parlat de la vacuna, direm, per acabar, que l'època millor és al setembre, octubre i novembre, però es recomana tan sols als grups de més alt risc, o quan es fa una vacunació general a la població.

Alexandre Pizà

DOS ASPECTES DE L'ESGLÉSIA LA NIT DE MAITINES.

AL LOCAL DE L'OBRA CULTURAL TAMBÉ FEREN BÒNDA AMB EL XOCOLATA I LES ENSAÏMADES.

PUBLICACIONS REBUDES

Hem rebut de la Comunitat Autònoma diverses publicacions entre les quals el número primer de la nova col·lecció "Monuments de les Illes Balears". Es tracta d'una breu monografia d'en Guillem Roselló Bordoy "El poblado prehistòric de Hospitalet Vell (Manacor)"; el llibre conté gran profusió d'il·lustracions que el fan una guia útil per aquest interessantíssim conjunt talaiòtic.

Entre els monuments que es pensa estudiar continuant aquesta col·lecció hi figuren: els grafitis descoberts a la Seu de Palma, la Torre d'en Galmés de Menorca,

els Banys àrabs, el convent de Santa Clara, el Conjunt de La Trapa, etc.

També hem rebut el primer recull de gloses d'en Pere Gil que estam rellegant amb molt de gust.

ES SAIG aprofita per felicitar totes aquelles publicacions amb les quals tenim intercanvi. Que ens poguem llegir mútuament per molts d'anys.

impunamentines

T'HAS PASSAT!

Estic profundament angoixada, amic Jaume, perquè vaig veient com la misèria i l'orgull humà es manifesten i es concreten a cada instant omplint de dolor les ànimes que en són testimonis o víctimes. He vist com l'home és capaç de no perdonar i tem que Déu, el dia del Judici vulgui obrar a semblança nostra. Tu creus que en comparèixer davant el tribunal diví i demanar-li humilment perdó ens el negarà, indiferent, llunyà, fred, dient-nos: "T'has passat". M'esgarrifa imaginar l'escena, i això que no serà nova per a nosaltres, l'hem creada aquí (l'hem assajada moltes vegades.... amb els personatges canviats). Tu que m'ensenyares a estimar l'oració per excel·lència, la que diu: "Pare nostro...perdona'ns les nostres culpes així com nosaltres perdonam...." diguem si no és indigne de pronunciar aquestes divines paraules l'home que no sap perdonar. ¿Aquest ja no podrà resar mai més ?

Catalina Mas

COM UN CONTE D'INFANTS

Quina angoixa tenir-te i no tenir-te. Sentir que ets meva, però que no ho ets. Mirar-te i no veure't. Estimar-te i no poder-te estimar. Em vares fer molt feliç, però ara s'ha acabat tot; aquells petons fugitius, aquelles mirades furtives, aquell estimar-se d'amagat, com si l'amor fos un delicte i noltros els delinqüents més cercats del món. I ens hi varen sorprendre.

Recordo que quan m'obries la porta em pareixies una princesa encantada que espera al seu amant, com en la fantasia dels infants. Però els contes s'acaben. Noltros sabíem que el nostre també s'acabaria i que el seu final seria l'única i desventurada diferència amb el dels contes d'infants: aquests acaben bé i el nostre fou punyent, inapelable, definitiu.

Victor Mulet

passatemps

★ PROBLEMA MATEMATIC

Un pare tenia tres fills i quan estava a punt de morir els va cridar i los digué: -Me'n vaig d'aquest món i vos deix tot quant tenc que són 17 bous. An es major n'hi deix la meitat, es segon tendrà sa tercera part i es petit sa novena part. Voldria que no vos barallàssiu i vos recoman que per fer partitions no heu de matar ni vendre cap bou.

Mort son pare, varen mirar de repartir-se l'herència així com son pare havia disposat, però no trobaven manera. Acudiren a missers i procuradors i cap d'ells va esser capaç d'arreglar-ho.

Quan ja havien perdut les esperances, en parlaren amb un veïnat i aquest los digué: -I per això estau apurats? Es bo d'arreglar. Mira, -diu a un-, ves an es meu estable i du un bou des meus. Quan el varen haver menat, digué al major: Que te sabrà greu si en lloc de donar-te la meitat de disset la te don de devuit? -No fosca -digué aquest-, així tendré més de lo que em pertoca. -Idò agafa 9 bous i ves-te'n. Llavors diu al segon: -Supòs que a tu tampoc te sabrà greu si en lloc de sa tercera part de disset la te don de devuit? -No gens ni mica. -Idò pren sis bous i te'n pots anar. Llavors digué al petit: -Tu també rebràs sa novena part de devuit. -Ja me va bé, i ben content. -Idò pren dos bous i teus són. Tots se n'anaren contents i es veïnat es va quedar amb el seu bou: $9+6+2=17$.

Per això a vegades diuen que la meitat de disset són nou.

★ FUGA DE VOCALS

.S S..G G.ST.S F.L.C.T.

.LS S..S L.CT.RS P.R C.P D'.NY:

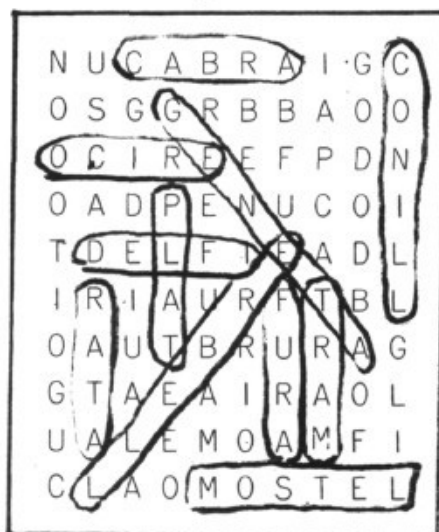
Q...X. C.M V..M Q.. C.M.NÇ.

.L P.G..M V..R. .C.B.R

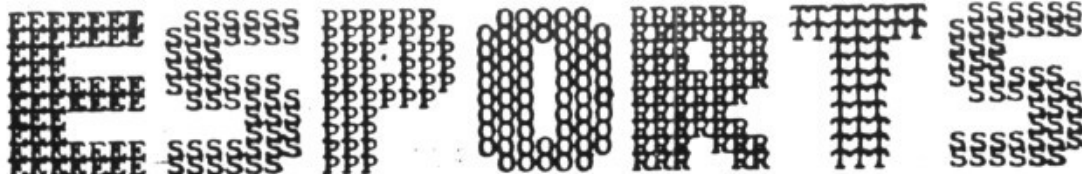

★ Sopa de lletres

Localitzau el nom de 10 peixos de Mallorca. Es poden llegir horitzontal, vertical i diagonal, a l'endret i a l'enrevés.

Solució a la darrera sopa de lletres. Vos recordam que es tractava de localitzar el nom de 10 mamífers salvatges de Mallorca.

ESCACS

Des de sa darrera informació s'han jugat quatre jornades més des campionat d'escacs de 1ª Regional de Mallorca. Se perderen ses dues primeres confrontacions, però a ses darreres partides s'ha vist una recuperació des nostros representants ja que n'han guanyat una i empatat s'altra. Pareix que se van adaptant a sa categoria.

Endavant i que aquest any nou sigui bo!

FUTBOL

S'equip de juvenils segueix amb sa regularitat que han mostrat des de principis de temporada: guanyen dins Es Porrassar i espipellen qualque punt de fora camp.

Durant es mes de desembre han aconseguït resultats escandalosos, amb circumstàncies extranyes però que no desmereixen es mèrits des nostros juvenils. Resultats:

Algaida-R.Llull 5-0
Búger-Algaida 4-0
Algaida-Consell 10-0

Es més petits també continuen amb sa seva regularitat, encara que sigui sense guanyar cap partit. De totes maneres, aquest darrer mes han guanyat es primer punt i han marcat dos gols a sa porteria contrària. Esperam que no perdin ses ganes i s'il.lusió.

I es veterans, què? S'assemblen an es infants, no per s'edat, sinó pes resultats, ja que darrerament no treuen res positiu. Massa gols (en contra) i massa partits (perduts) per aquestes "viejas glorias".

Sort que lo important és fer esport i passar-s'ho bé.

S'equip de Primera segueix per l'estil. Es resultats d'aquest mes han estat:

Molinar-Algaida 0-0
Algaida-Soletat 2-2
Juve-Algaida 3-2

Es resultats no acaben de ser lo que mos esperàvem, però s'ha de dir que se donen unes circumstàncies rares (lesions, expulsions, arbitratges) que obliguen a canviar ses alineacions a cada partit i així és difícil que se pugui conjuntar s'equip i aconseguir uns resultats més favorables i més normals.

PIPERS

Dissabte dia 14 se celebrarà sa IV fumada lenta amb pipa "Sant Honorat" al Poliesportiu. Festa grossa sa que prepara es "Pipers Club d'Algaida" amb aquest ja tradicional trofeu per fumadors de pipa.

Es programa és aquest:

Se començarà amb s'encesa d'un gran fogueró on cremarà un piper amb sos seus ormetjos.

Ja dins lo que serà sa prova, que començarà a les 8 des vespre, se fumaran 3 grams de tabac Gravina. Ses pipes seran "Salvatella", marca patrocinadora de sa fumada.

S'inscripció és lliure i hi haurà premis per categoria femenina, masculina i per equips.

S'espera una participació molt important ja que fumadors de sa península han confirmat s'assistència: de trenta fumadors que foren es primer any s'haurà passat a uns dos-cents que se calculen per enguany.

S'inscripció costa 1.700 pts. amb dret a dues pipes, tabac per fumar i premis sorpresa.

Són col.laboradors el Consell Insular de Mallorca, s'Ajuntament d'Algaida, sa Tabacalera i sa casa de pipes Salvatella.

Molt d'èxit per aquesta festa-competicició!

Joan Trobat

UNA XERRADETA... acabament tot; en canvi ara no n'hi ha cap. Mos ho passàvem molt bé, inclús fèrem una excursió a Barcelona i a LLuc.

4- Que t'agradavem més ses misses en llatí o ses d'ara?

Totes m'han vingut bé perquè les he apreses molt aviat. Però m'agraden molt més ses misses d'ara que se fan de cara al poble i en mallorquí.

5- Quins canvis has observat a l'Església des de que ets Escolà?

Lo que me va xocar més va esser quan

entraren es morts a l'Església fa uns 18 anys.

Abans les celebracions eren molt solemnes: ses 40 hores, festa de Cristorei (per sa joventut), el Corpus, Pasqua, Nadal... Preparar l'església per aquestes solemnitats duia molta feina, endomassàvem amb s'ajuda de ses monges mig dia, però mos ho passàvem molt bé perquè tots eren joves.

6- Quines són ses festes de l'Església que t'agraden més?

Nadal i Pasqua perquè abans sa gent responia molt, l'església estava plena de gent, i anava a ses processons encara que se fessin a sa sortida des sol.

7- Es compatible esser escolà i bon jugador de truc?

M'agrada més jugar a truc que esser escolà; molt m'agrada jugar-hi encara que ara hi juc poc.

Catalina Martorell
Antònia Mª Mulet

ES SAIG

Bolletí de l'Obra Cultural

d'ALGAIDA

mensual D.L. P.M. 495-1980.

dirigeixen: Delfí Mulet

Francesc Antich

administra: Llorenç Oliver

mecanografia: Mireia Mulet

fotografia: Joan Balaguer

dibuixen: Jaume Falconer

Joan Valent

col.laboren: Andreu Oliver

Pere Mulet

Jaume Balaguer

Joan Trobat

Joan Mulet

Cat. Martorell

Xesc Oliver

Antoni Garau

Jerònia Oliver

Miquel Serra

Domicili: Rei, 1. ALGAIDA

Tel. 665042/272576

ES SAIG es responsabilitza només de l'Editorial.

Imprimeix: Apostol y Civilizador. PETRA.

MOVIMENT

DEMOGRAFIC

NAIXEMENTS

Desembre

dia 5: Maria-Coloma Mairata Munar, filla de Mateu i Maria.

DEFUNCIONS

Desembre

dia 9: Felip Ballester Miquel, als 65 anys.

dia 17: Pedro Palomina Llabrés, als 59 anys.

dia 27: Joan Gelabert Mascaró, als 95 anys.

dia 28: Francisca Pons Amengual, als 82 anys.

Fent un breu resum del moviment demogràfic d'aquest any que hem acabat, trobam que és clarament negatiu. Si no ens hem errat en els comptes, hi ha hagut 20 naixements i 39 defuncions; per tant, el número de morts és pràcticament el doble que els de naixements.

una xerradeta amb...

n'agustí "barca",

1- Quants d'anys fa que ets escolà major?

Vaig començar en temps de D. Gabriel, fa uns 26 anys, però sempre havia anat per l'Església, havia estat escolà estampillat (ajudant).

Que jo recordi han estat escolans s'Escolà (En Cantallops), En Peixet i En Mena.

2- Quines són i eren ses feines d'un escolà major?

D'un temps a ara hi ha molta diferència, així com també d'una parròquia a s'altre, i d'un poble a Ciutat.

Vaig començar per anar a tancar l'Església es vespres i a poc a poc vaig anar ajudant en tot lo que podia sempre que no tengués altres feines.

Entre altres feines:

- tocar campanes
- acompanyar el combregar
- acompanyar l'extremunció
- Creu alçada (acompanyar els morts camí del cementeri fins al Quarter).
- Servir sa missa, que és lo que m'agrada més.

I ja que parlam de missa vos diré s'horari de misses dels dies de festa d'un temps perquè veieu que sa gent no tenia son:

-a les 6 i a les 8 misses resades, i a les 10 h. ofici i sermó (A vegades Tedeum per donar gràcies). A l'hivern la primera missa era a les 7h.

-Tots els diumenges a les tres hi havia doctrina i Vespres cantades per tres capellans.

-Una vegada cada mes, funció de les Filles de Maria.

Ara pràcticament en comparació, faig molt poca feina.

3- M'agradaria saber les diferents formes de tocar ses campanes.

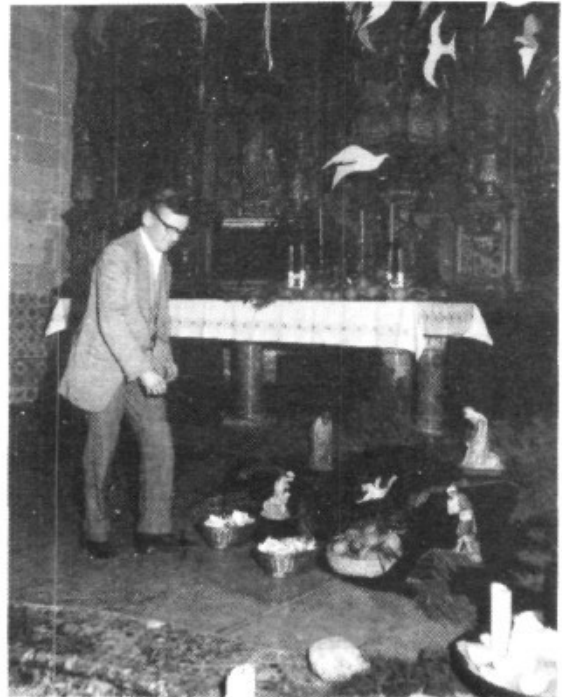
- Tocar per Ofici de 1^a, la campana petita i les altres quatre.

- Tocar per Ofici de 2^a, només dues campanes. Això era abans, quan vaig començar; ara és més simple: sols se toquen 30 batallades, tres vegades i repicam per ses festes majors.

- Tocar de mort; si era home 3 campanades i 2 campanades si era dona i sa manera era ventar ses campanes.

- Per tocar de foc se feia molt aviat, 1 batallada per indicar que era foc al Quarter ler i llavors repicar molt aviat, 2 batallades pels Qu. 2on, 3 pes Qu. 3er i 4 pes 4art.

(de totes maneres això no ho he tocat

massa vegades)

Totes ses campanes tenen un nom però no m'en record. Per lo que he sentit a dir les compraren a Sant Domingo.

Per Tots Sants tocàvem tot el dia però s'esforç quedava compensat perquè es Rector ens convidava a sopar i menjar bunyols, a tots els escolanets. Abans en temps de D. Joan Martorell, hi havia una escolania que podia anar avant de segueix a la plana anterior